

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Samhällskunskap

JAG ÄR EMO

en studie om ungdomskulturen emo ur ett
identitetsperspektiv och skolans roll

Examensarbete i Samhällskunskap
VT 2009

FÖRFATTARE Mikael Cederbom

HANDLEDARE Jenny Wiik

ANTAL ORD 9996

Titel: JAG ÄR EMO - en studie om ungdomskulturen emo ur ett identitetsperspektiv och skolans roll
Författare: MIKAEL CEDERBOM
Kurs: Examensarbete i samhällskunskap
Omfattning: 15 högskolepoäng
Termin: VT 2009
Handledare: Jenny Wiik

Abstrakt

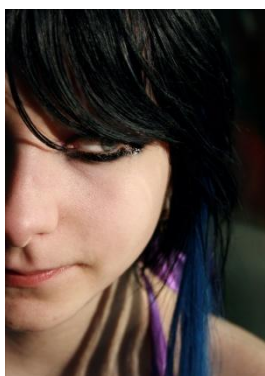
Bakgrund: Emo betyder olika för olika människor. Emo härstammar ur musikkulturen och är en förkortning av engelska ordet *emotional*. Emo har också utvecklats till att bli en livsstil, som utöver musiken även innefattar klädsmak och attityder.

Syfte: Syftet är att ta reda på vad ungdomars livsstil som emo innebär ur ett identitetsperspektiv och varför dessa ungdomar specifikt valt emo som sin livsstil, samt hur dessa ungdomar upplever sig själva och sin omgivning i skolan. Detta för att sedan anknyta till diskussionen om vilken betydelse och roll skolan har vad gäller att hantera oliktankande och tolerans gentemot andra kulturer och traditioner. Mina frågor är därför; Vilka symboler, stilar, smaker, värden och ideal används i identitetsskapandet av emo? Varför väljer ungdomar att identifiera sig som emo? Hur upplever de sin situation i skolan? Hur ser deras vardag ut?

Metod: Kvalitativa intervjuer

Resultat: Det primära intresset hos dessa ungdomar är musiken emocore som inspirerat emo-stilen. Utseendet gör att de får uppmärksamhet på både gott och ont. Dels inger emo-stilen känslan att vara snygg och cool. Men samtidigt är det problematiskt eftersom identiteten emo till skillnad mot andra ungdomskulturer inte innefattar en gruppgemenskap. Kännetecknade för dessa ungdomar är att de har en starkare självkritik. Elever som identifierar sig som emo blir inte systematiskt behandlade på samma sätt i olika skolor. De människor som hårt kritiserar emo och lärarna som tar avstånd från dem riskerar att undergräva självbilden och självkänslan hos dessa ungdomar.

Sökord: emo, ungdomskultur, identitet, skola, livsstil

Fotograf: Mikael Cederbom

Senast uppdaterad: 2009-05-25

Innehållsförteckning

Abstrakt	1
Innehållsförteckning	2
En ny ungdomskultur inom forskningen	4
Emo	4
Men varför ska man undersöka detta?	5
Vad är emo?	7
Emo, ett mångtydigt begrepp	7
Kort historik	7
Teoretiska perspektiv inom ungdomskulturer	9
Vad är ungdomskultur?	9
Definition av kultur.....	10
Identitet.....	10
Vem är jag?	10
Livsstil.....	11
Ungdom i det senmoderna samhället	11
Fem förståelsenivåer.....	12
Självuppfattningen och gruppidentitet.....	12
Symboler, stilar, och smaker.....	13
Skolans roll.....	14
Syfte och frågeställningar	16
Livsstilen emo	16
Ur ett identitetsperspektiv och skolans roll.....	16
Frågeställningar	17
Design, metod och material för undersökningen	18
Kvalitativa intervjuer	18
Etik och regler	18
Material, val av intervjupersoner	19
Hur jag har arbetat med analysmaterialet.....	22
Att identifiera sig som emo – analys och resultat	23
Ungdomars nyanser i svart och musikbanden som inspirerade dem	23
Emo den ensamma livsstilen – vart tog gruppen och gemenskapen vägen?	24
Känslan av att vara snygg och unik	24
Emo, en sårbar grupp	25
Emo som en mask	25
Att vara emo i den mångkulturella skolan	26

Varför tror du att jag skär mig?.....	27
Sammanfattande diskussion kring analysen, resultatet, och skolans roll.....	29
Slutdiskussion	32
Identitetsprojektets paradox.....	32
Fortsatt forskning	32
Slutord	32
Referenslista	34
Bilagor	36
Bilaga 1 – Lista över emoband	36
Bilaga 2 – Sammanfattning av uppsatsen	37
Bilaga 3 – Utskrift av etiska regler	38
Bilaga 4 – Urvalsfrågor till intervjuguiden.....	39
Bilaga 5 – Analystabell.....	40
Bilaga 6 – Emo-annons.....	41
Bilaga 7 – Webbsida	42

En ny ungdomskultur inom forskningen

Jag gick genom korridoren, och där fick jag syn på henne. Hon hade sminkat sig kraftigt, och dragit tröjans svarta luva över huvudet för att täcka det långa och ruffiga håret. Trots alla andra glada ungdomar runt omkring henne så fann jag en känsla av övergivenhet. Hon var ny, så jag presenterade mig. Likaså gjorde hon; ”*Hej. Jag heter Sara, jag är emo.*”¹ Jag överraskades smått av hennes snabba presentation och påpekande om att hon är emo. Jag frågade hur hon mådde. Hon berättade att det var jobbigt – hon var den enda i klassen som hade en emo stil. Sara blev trakasserad i klassen för att hon upplevdes var annorlunda gentemot de andra eleverna. Samtidigt känner Sara att hon har blivit missförstådd, egentligen är hon precis som de andra i klassen, fast med ett intresse för en annan klädstil som skiljer sig gentemot de övriga eleverna på skolan. Redan i årskurs åtta hade klasskamraterna börjat visa misstro och negativ attityd. Hon hade sen tidigare bytt skola, men istället ökade mobbningen. Varken lärare, rektor, eller kurator hade visat sig vara till någon hjälp. Just denna dag blev Sara så trött och ledsen att hon började skära sig i handleden. Nu väntar hon bara på att få byta skola igen och hoppas det blir bättre. Det var denna berättelse som väckte mina frågor. Vad innebär det egentligen att vara emo? Hade skolan verkligen gjort vad den kunnat för Sara? Och ska en elev som klassas annorlunda behöva flytta mellan olika skolor för att »passa in«?

Emo

Vad är emo? De flesta av oss har kunnat läsa om dessa ungdomar i morgontidningarna,² eller har uppmärksammat dem på stan med sina färgstarka frisyrrer, smink, och provocerande svarta klädstil. Men meningarna går isär om vad det egentligen innebär att vara emo. En del menar att det hänger ihop med musiken, andra säger klädseln, en tredje att man är deprimerad och skär sig i armarna, en fjärde att samtliga är ett kriterium. Samtidigt finns det ingen genomtäckande sociologisk forskning som specifikt närmast sig denna ungdomskultur.

Personligen fångas jag av deras karaktäristiska utseende och har stött på dem i olika skolor och på fritiden. Svårt är det dock att undgå den negativa förankring som fenomenet är

¹ Notera att namnet är fiktivt för att behålla personens integritet.

² Läs exempelvis ”Svartklädd subkultur upprör” <<http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=857&a=482859>>

förknippat med. Emo associeras ofta med depression och dålig självkänsla. Men samtidigt ger även denna ungdomskultur en känsla av trygghet och sammanhållning. Med denna uppsats vill jag därför undersöka vad det innebär att vara emo, hur deras vardag (livssituation) ser ut, och vilken roll skolan har för att hantera den mångfald av ungdomskulturer som samlas inom denna institution.

Jag valde att göra kvalitativa intervjuer med ungdomar som identifierar sig eller tidigare har identifierat sig som emo. För analysen av materialet har jag använt mig av tidigare forskning kring ungdomskultur, identitet, och lärande (utbildningsvetenskap).

Men varför ska man undersöka detta?

Dagens ungdomar är morgondagens vuxna. Hur ungdomar idag ser på sig själva och omvärlden påverkar och formar framtidens samhälle (Lalander & Johansson, *Ungdomsgrupper i teori och praktik*, 2008:8). Men varför är just ungdomskulturen emo intressant att studera? Jo, för trots det stora utbud av olika livsstilar som finns för ungdomar att välja mellan i dagens samhälle, så har dessa ungdomar ändå valt att identifiera sig med något som av deras omgivning anses negativt och till och med farligt av andra. Varför har dessa ungdomar valt just emo och inte en alternativ livsstil som istället i större utsträckning accepterats av samhället? Det finns andra livsstilar än just emo som betraktas negativt, men få är så omdiskuterade, angående dess innebörd, som emo kulturen. Samtidigt är det viktigt att den vuxna generationen försöker förstå ungdomars kulturer och dess ingående symboler för att lättare hjälpa dem att hantera sin orientering av identiteten och sina existentiella problem. Detta gäller särskilt de vuxna människor som i sin yrkesverksamhet arbetar med ungdomar, exempelvis lärare (Lalander & Johansson, 2008:31). Om man vill kunna betrakta världen ur elevens synvinkel så måste man förstå hur de upplever den närliggande (och avlägsna) verklighet de ingår i (Imsen, *Elevens värld*, 2009:22). Vilket jag personligen anser är grundläggande för professionen som lärare.

Jag har valt att undersöka hur ungdomar konstruerar och förhåller sig till sin identitet som emo. Mitt syfte är att dels att ta reda på vilka *symboler*, *stilar*, *smaker*, *värden* och *ideal* som representeras inom ungdomskulturen emo – vilket har betydelse för deras handlingar och attityder. Men min fokus kommer inte att ligga på att göra en genomgripande begrepps-

utredning av fenomenet emo. Detta beror bland annat på det faktum att en definiering av emo riskerar att bli inaktuell och omodern lika snart som jag valt att presentera ett sådant klagörande. Mitt huvudsakliga syfte kommer istället vara att ta reda på hur dessa ungdomars vardag ser ut, och varför de specifikt valt emo som sin livsstil.

Vad är emo?

Emo, ett mångtydigt begrepp

Emo betyder olika för olika människor. Förvirringen kring begreppet är omfattande och få människor är enade om dess egentliga innebörd. Emo härstammar ur musikkulturen och är en förkortning av engelska ordet *emotional* (emotionell eller känslomässig). Ursprungligen användes emo som en förkortning av *emocore* (emotional hardcore) – musikband som inspirerats av hardcore punken men istället valt att fokusera på det känslomässiga istället för politik, ilska, och slå sönder saker. Samtidigt finns det dock inte ett enda musikband som valt att uttala sig som ett emoband; ”*Being called emo is a scarlet E across your guitar strap – a mark of shame or a reason to beg off and plead ignorance.*” (Greenwald, *Nothing feels good*, 2003:4). Med andra ord, inget band vill förknippas med något lika förvirrande eller negativt som emo. Emo kan dock inte endast ses som en musikgenre. Allt eftersom emo har fått fotfäste hos människors medvetande har det också lite hånfullt använts för att kritisera dem man ansett sig vara alltför självintresserade, gråtfulla, och ironiskt befriade; »Varför sitter du där och deppar, är du emo eller?«. Emo är också en *stil*. Genre inrymmer en kollektiv dimension, men stil omfattar även en individuell dimension. Emo har utvecklats till en livsstil, som utöver musiken även innefattar klädsmak och attityder. Att vara emo sägs därför också handla om det fundamentala värdet i att vara tonåring (eller ungdom) i sitt sökande att förstå en själv i relation till omvärlden; ”*Emo is an essential element of being a teenager*” (Greenwald, 2003:3). Detta skapar frågan; är inte då alla tonåringar emo? Detta öppnar upp för den existerande förvirring som råder och ett sökande i att låta bestämma vad emo i själva verket innebär.

Kort historik

Emocore (emo) som musikgenre uppstod i USA, och kom till allmän användning första gången mellan år 1984-85. Det var under en spelning i Washington DC, med musikbandet *Rites of Spring* som la grunden till begreppets ursprung (Greenwald, 2003:14-15). Emocore spred sig senare vidare genom rykten, samt hemmagjorda tidningar och vinylskivor. Emocore blev ett alternativ till en mer känslomässig punk som gick ifrån den våldsamma och enformiga hardcore punken. Punkens väljer att gå mot det som anses vara mainstream, likaså emo, men har istället en mer inkluderande inställning gentemot sina likasinnade – vilket

bidrar till en starkare gruppsammanhållning. Emo har sen dess hamnat i skuggan, omvandlats, pånyttfötts, och vuxit sig större vad gäller i omfång, känslor, och stil (Greenwald, 2003:17,33,56). Nya subgenrer har vuxit fram med allt ifrån *screamo* till *hardcore emo* – men en definition av dessa låter jag inte göras här då deras innebörd är allt annat än tydligt uttalade. Flera olika band har sen mitten av 80-talet fört vidare och omtolkat emocore som musikgenre, medan andra band istället har fått denna stämpel av sina fans. Värt att nämna är två band vid namn *Sunny Day Real Estate* och *Jawbreaker*; ”*The bands shared little else but fans, and yet somehow the combination of the two lays down a fairly effective blueprint for everything that was labeled emo for the next decade.*” (Greenwald, 2003:19). Under 90-talet, på väldigt kort tid, lyckades dessa två band omdefiniera och nyintroducera emo för en helt ny generation. Jawbreakers lyckades framföra känslan av »ogripbar längtan« hos sina unga lyssnare, medan Sunny Day fick dem att »drömma större«. Med andra ord, bandens fokusering på det personliga och levande gjorde deras låtar gripande för den unga publiken. Emocore som tidigare varit en hemlighetsfull musikgenre blev nu »avslöjat« (uppdagat) tack vare dessa två bands stora inflytande (Greenwald, 2003:19-30).

Teoretiska perspektiv inom ungdomskulturer

Under detta kapitel kommer jag att lyfta fram de relevanta teoretiska perspektiven för min undersökning. Dessa har sedan legat till grund för min analys av intervjumaterialet.

Vad är ungdomskultur?

Denna fråga lyftes fram först år 1914, och är än idag minst lika aktuell. Men det var först under 1960-talet som ungdomskulturforskningen lyckades etablera sig inom akademien. En relativt ny disciplin, men som idag är mycket omfattande och har etablerat sig (Bjurström, *Ungdomskultur stil och smak*, 2005:9,15). Den tradition som har lyckats få störst inflytande inom svensk ungdomskulturforskning är *Birminghamskolan*. Denna skola bildades för att förstå efterkrigstidens kulturella förändringar som skett inom arbetarklasstrukturen. Framstående personer inom ungdomsforskningen var bland annat Raymond Williams, Stuart Hall, och E.P Thompson. För att förstå denna samhällsliga förändring så fokuserade de på stilar. Detta gör de genom att systematiskt samla in en mängd data om symboliska uttryck, för att sedan kunna uttala sig om varför en stil ser ut som den gör (Bjurström, 2005:44). De kritiserade den tidigare ungdomsforskningen för dess syn på ungdomskulturen som ett homogent socialt system. Idag ser vi ungdomarna som en mycket heterogen grupp med tillhörande subkulturer som har olika bakgrunder och intressen (Imsen, 2009:118). Med andra ord, Birminghamskolan utgjorde ett omvälvande paradigmskifte med sitt introducerade av stilbegreppet. I Sverige tog forskningen fart först på 1990-talet, men har efter 2000-talet tappat mark. Flera ungdomskulturer (eller ungdomsstilar) har i Sverige blivit studerade under åren. Några av dem är bland annat rave, jazz, mods, syntare, punk, flower-power, och skateboardstilen. Gemensamt för dessa är att de av vuxna har ansetts som avskyvärda och rent av farliga. Exempelvis punken och skateboardstilen förknippades båda med narkotikamissbruk i början av 1980-talet då de fortfarande var relativt obekanta för vuxenvärlden – vilket senare visat sig vara ett felaktigt antagande (Lalander & Johansson, 2008:87,41). Kan det vara så att emo råkat ut för samma missförstånd som de tidigare subkulturerna?

Definition av kultur

Innan vi går vidare så måste vi reda ut begreppet *kultur*, som här ligger till grund för de kommande perspektiven för denna uppsats. ”Enligt ett traditionellt sociologiskt perspektiv är en gemensam kultur grunden för sammanhållningen i ett samhälle.” (Stier, *Identitet*, 2009:66), kulturen reglerar helt enkelt de beteenden och handlingar som anses önskvärda i relationerna mellan människor. Vi reflekterar dock inte aktivt över kulturen, utan tar den för givet – trots att den ständigt påverkar oss och styr våra riktningar. Genom den så kallade *socialisationsprocessen* så förankras den nuvarande kulturen vidare från generation till generation (Stier, 2009:67). Men kultur är inget fast eller beständigt. Ett uttryck för detta är att; ”Kulturen förändras med kulturen” (Bjurström, 2005:22) – med andra ord, kulturer befinner sig i ständig förändring och likaså vårt sätt att avgränsa och definiera begreppet. En preciserad och entydig definition av kultur låter sig därför inte göras och är kanske inte heller ens önskvärd. I vårt nutida samhälle använder vi oss av kulturen i vårt sökande efter identitet – vilket också kallas för *symboliseringsprocessen* (Lalander & Johansson, 2008:20). Genom olika stilar och konsumtion försöker vi definiera oss själva och den grupp (eller de grupper) vi tillhör. Kulturen består i sin tur av olika subkulturer, som exempelvis ungdomskulturen. Ungdomsåren innebär ett experimenterande med olika livsstilar – vilket inte sällan föräldrar och omgivningen förundras eller fasar över. Vissa anser att ungdomskulturerna har ett mycket litet värde på grund av de »problematiskska« normer och värden som utvecklas inom dessa. Andra menar att ungdomskulturerna är av värde eftersom de avspeglar de samhälleliga förutsättningar som ungdomarna lever under (Imsen, 2009:118-119).

Identitet

Vem är jag?

Det finns ingen entydig eller enkel definition av identitet och hur vi ska förklara begreppet. Precis som kultur så befinner sig identiteten i ständig utveckling och blir aldrig »färdig«. Identiteter är inte naturgivna utan skapas och formas i ett socialt samspel, och blir först meningsfulla i denna relation (Stier, 2009:14,17,86). Identiteten inrymmer dels den bild vi tilldelar oss själva, men den innefattar också bilder som av andra tillskrivits oss. Känslan av att ha en identitet (att vara *jag*) och att vara unik är en väsentlig mänsklig egenskap. Detta bidrar till vad som kallas för den *ontologiska tryggheten* – känslan av ordning och kontinuitet i tillvaron, att vi nästa dag kommer vara densamma. Vilket inte minst gäller ungdomar som i

sitt sökande letar och experimenterar med sin identitet för att få svar på frågan »vem är jag?«. Inte sällan ställs därför ungdomar inför rollkonflikter då de upplever spänningar och strider med ens inre jag och omgivningens förväntningar (Stier, 2009:19,54,88ff). I korta ord, identiteten handlar till stor del om att veta något om framtiden – vilket de flesta ungdomar har ovisshet om (Imsen, 2009:120).

Livsstil

Jag har tidigare nämnt att emo utvecklats till att bli en *livsstil*, men vad innebär livsstilsbegreppet? Jag har valt att utgå från livsstil som; ”[...] *det specifika mönster av vardagliga aktiviteter som karakteriserar en individ.*” (Reimer, *Unga stilar och uttrycksformer*, 1992:171). Precis som identiteten så utformar alla människor sin egen unika livsstil, men aldrig avskilt från andra. Även om livsstilen är unik i en viss bemärkelse så väljer vi fortfarande vår livsstil i relation till andra människor. Inom en livsstil ingår olika element av värden, attityder, och vanor, men som inte nödvändigtvis behöver vara synliga utifrån. Vissa av dessa element har vi oavsiktligt införlivat, medan andra är medvetna. Vad som idag är skillnad mellan *mainstream* (»normala« stilar) och subkultur är svårt att uttala sig om då gränserna har luckrats upp. Det är inte längre några enstaka livsstilar som sticker ut bland den stora massan (Reimer, 1992:92,102). Jag är i min studie som sagt intresserad av livsstilen emo.

Ungdom i det senmoderna samhället

Att ständigt vara på väg, är ett kännetecken hos senmoderniteten (Stier, 2009:37). Detta märks inte minst hos ungdomarnas rörliga identitetsskapande. Stilexperiment, nostalgi, och att olika bitar av ungdomskulturer blandas med varandra, är några särdrag i vår tid. Med andra ord, ungdomar ställs inför ett nästintill oändligt antal valmöjligheter angående livsval och livsstilar. Detta gör dagens samhälle komplext, svårbegripligt, och oöverblickbart; ”*Därför har det blivit svårt om inte omöjligt för många, att se meningen med livet och att forma en stabil, sammanhängande och meningsfull identitet.*” (Stier, 2009:35). Valfriheten kan här därför skapa ångest, tvivel, och vemod. Samtidigt lever dagens ungdomar i en värld där de förväntas rättfärdiga sina vägval, samt leva upp till moderna ideal och normer. Alltifrån att sköta sina studier och göra karriär till att vårda sin kropp. Emo som grupp kan här därför ge trygghet och bidra till en känsla av inre helhet (fullständighet) i ett komplext samhälle. Musiken emocore ger också bekräftelse på de svårigheter som finns i samhället –

ofta med hjälp av texter som baserar sig på artisternas egna svåra (hårda) upplevelser; ”*Emo isn't all happy-go-lucky music. It's not fake.*” (Greenwald, 2003:61).

Fem förståelsenivåer

För att förstå hur pass omfattande människans identitet är så finns det fem olika *förståelsenivåer* att belysa. (1) Den *biofysiska nivån* handlar om hur identiteten är förankrad med kroppen. Är man exempelvis inte frisk så får detta betydelse för ens sociala relation med andra. (2) Den *psykologiska nivån* avser människans tankar, reflektioner, och handlingar – som formar självuppfattningen och ens personlighet. (3) *Grupp- och organisationsnivån* handlar om hur grupper/organisationer fungerar som arenor för att skapa en gruppidentitet med tillhörande gemenskap och samhörighet. (4) *Samhällsnivån* påvisar samhällets betydelse och återspeglar identitetsskapandet på både en individuell och kollektiv nivå – med exempelvis kultur, klass, och religion. (5) *Miljönivån* avser det faktum att våra identiteter förankras i vår omgivning och på olika platser. En förändring i miljön får också ofta betydelse för identitetsskapandets förutsättningar (Stier, 2009:21–23). Men de två nivåer som jag i första hand kommer närma mig är grupp- och samhällsnivån – detta då jag är intresserad av ungdomars självuppfattning och hur det sociala samspelet har betydelse för deras identitet.

Självuppfattningen och gruppidentitet

Vår identitet inrymmer både individuella och kollektiva delar. Den individuella identiteten består till stor del av vår *självuppfattning* – vilket är den bild (föreställning) som individen har av sig själv. Denna bild består av all den information och kunskap som vi tror ha om oss själva, och behöver inte nödvändigtvis vara objektiv eller sann. Jag kommer inte här fördjupa mig i det psykologiska perspektivet – men det som gör självuppfattningen intressant är att den styr vår motivation och förhållning till omvärlden. Självuppfattningen består också av två delar: (1) *självbilden* är kognitiv (tankemässig) och omfattar våra yttre attribut, personlighetsdrag, samt livsåskådningar. (2) *Självkänslan* är istället emotiv (känslomässig) – nödvändig för vårt psykiska välbefinnande – och omfattar den kärlek (eller hat) till oss själva. Båda dessa bestäms i hög grad av hur vi blir bemötta av andra människor. Uppskattning och respekt ger en positiv självbild och stark självkänsla. Medan hård kritik och hat ger en negativ självbild och svag självkänsla. Viktigt att komma ihåg här är att; ”*Om vi intensivt och under lång tid utsätts för andras ogillande, kritik och avståndstagande rånas självkänslan på innehåll och styrka.*” (Stier, 2009:53).

Vi talade tidigare om livsstilar, dessa signalerar den *gruppidentitet* vi tillhör (Stier, 2009:75). Gruppidentiteten utgör den föreställning om vilka medlemmarna tillsammans anser sig vara. Gruppen ger möjlighet för medlemmarna att experimentera med olika symboler – vilka i sin tur signalerar och stärker deras egen tillhörighet och samtidigt nedvärderar dem utanför gruppstillhörigheten («motidentiteter»). Gruppen skapar därmed en vi-känsla (gemenskap) som ger upplevelse av trygghet. Men det räcker inte med att individen använder sig av centrala symboler, utan det krävs också ett engagemang och intresse för att bli accepterad av gruppen (Lalander & Johansson, 2008:32–33,55). För att komma åt ungdomars perspektiv måste man försöka förstå den rationalitet och reflexivitet som ligger bakom att de väljer att följa samt *inte* följa gruppen. Jag kommer därför i min undersökning söka efter de symboler som markerar en individs tillhörighet till gruppen emo.

Symboler, stilar, och smaker

Inom grupper använder man sig av *symboler*. Dessa används bland annat för att skapa solidaritet (samhörighet), ge en frihetskänsla, lösa olika samhällsproblem, och skapa skillnader gentemot andra grupper (och människor). ”*Symboler finns i:*

- *språk, jargong, slang och skämt*
- *kläder och utseende*
- *intressen och åsikter: t.ex. musik, idrott och politik.*” (Lalander & Johansson, 2008:52)

Med hjälp av symboler och symboliska handlingar kan människor placera eller bli placerade inom en *stil*. Stil betyder att man av andra människor placeras in i en ordning (eller ett fack). Att dela en stil med andra människor innebär samtidigt att man delar en identitet (Stier, 2009:48). Exempelvis en klädstil fungerar – både avsiktligt och oavsiktligt – som kommunikation med sin omgivning.

Med hjälp av sin stil ger man samtidigt uttryck för sin *smak*. Människors smak uttrycks via val, värderingar, och omdömen, men dess egentliga innebörd förblir ofta dold för dem. Samtidigt är smak alltid någonting relativt och som inte kan förstås isolerat från andra smaker. Det är först när vi ställer olika smaker mot varandra som vi kan förstå dess innebörd. Men vi kan aldrig helt separera stil och smak, eftersom de utgör två sidor av samma »mynt«.

Smak kan också förmedla vilken stil man har. Genom att välja en viss klädstil så ger man uttryck för vilken smak man har (Bjurström, 2005:143-144,205-209). Tillsammans ger de uttryck för vilka värden och ideal som förankras inom gruppen.

En viktig sak att komma ihåg är att; ”*En övertydlig, överstiliserad, kombination av så gott som alla de stilelement som ingår i och tillsammans bygger upp en stil slår t.ex. lätt över i parodi eller ironi, d.v.s. förändrar såväl bestämningen som tolkningen av den.*” (Bjurström, 2005:145). Detta märks inte minst i Leslie Simons och Trevor Kelleys bok *Everybody Hurts* (2007) där man försökt ge en övergripande definition av vad det innebär att vara emo. Vilket bland annat har lett till djärva tolkningar och ironiska påståenden som exempelvis att William Shakespeare skulle vara emo; ”*William Shakespeare was emo to the core.*” (Greenwald, 2003:4). De försöker ge en genomgripande guide till emokulturen. De listar bland annat upp vilka värden emo har, vilket exempelvis inkluderar depression, empati, osäkerhet. Därefter vad du får och inte får göra som emo – med allt ifrån vilka kläder du ska bära till hur dina internetvanor bör se ut. Detta gör att nästan alla kan placeras under stilen emo, samtidigt som det blir omöjligt för någon att uppfylla alla kriterierna och vara en »sann« emo. Detta gör att även Shakespeare, med sina känslosamma dikter och särskilda utseende (frilly-collar shirt), lyckas passa in under deras definition av emo.

Skolans roll

Skolan strävar efter att fungera i harmoni med det omgivande samhället, och riskerar annars att avfärdas. De friheter som skolan har att utforma en egen profil är givna inom en ram som bestäms av samhället (Imsen, 2009:157). Samtidigt ställs det allt högre krav på läraren idag. Lärarens roll handlar inte längre om kunskapsöverföring. Istället innebär denna profession ett aktivt ansvar i att utveckla förhållningssätt och tillhandahålla de redskap som eleven behöver för att stärka sitt kritiska medvetande och delta i ett demokratiskt samhälle. Desto större makt och inflytande har läraren istället när det gäller bedömning, regler, belöningar, och bestraffningar. Skolan ska uppfostra sina elever – vilket handlar om att arbeta med människors olika förhållningssätt, normer, värden, och ideal; ”*Skolan ska förmedla respekt för olik tänkande och tolerans för andra kulturer och traditioner.*” (Imsen, 2009:24). Skolan har därför en betydande roll angående de symboliska tillgångarna, och har möjligheten att legitimera vissa smaker och dispositionera andra. Att därför exempelvis anse att en elev har ett beteende-

problem är i högsta grad subjektivt och något som definieras utifrån den rådande skolkulturen gentemot elevens anpassning till denna (Imsen, 2009:159). Det som jag dock ställer mig något kritisk till angående framförandet om skolans främjande av mångkultur är att den allt för ofta endast utgår ifrån etnisk härkomst och dess medföljande kultur. Jag anser inte detta oviktigt på något sätt, men tycker att det lätt hänt blir att man glömmer mångfalden som finns inom varje enskild kultur – att se det heterogena inom det homogena. Inga skolklasser eller barn är lika – vilket är en mångfald skolan har en skyldighet att värna om (Imsen, 2009:53). För att lyckas med att förena olika kulturer i klassrummet så uttrycker Alain Touraine påtagligt att; ”*Vi måste ta avstånd från en »undervisning för samhället».*” (Touraine, *Kan vi leva tillsammans? Jämlika och olika*, 2003:378). Istället för att endast styra eleverna mot yrkeslivet så ska skolan jobba med att stärka elevernas (individernas) ställning som subjekt. Skolan måste jobba med att lyckas kombinera krav från yrkesverksamheten med personlig och kulturell motivation.

Syfte och frågeställningar

I tidigare kapitel presenterade jag emo som ett mångtydligt begrepp som härstammar ur musikkulturen, men som idag utvecklats till att också innefatta en livsstil bland ungdomar. Därefter gick jag igenom ungdomskulturforskningens ursprung, samt presenterade mina teoretiska begrepp och perspektiv för min undersökning. Hur identitet, symboler, stilar, smaker, och skollans roll har betydelse för min analys av ungdomskulturen emo. Under detta kapitel kommer jag nu sammanställa min problemformulering och mitt syfte, samt gå igenom mina frågeställningar.

Livsstilen emo

Emo är en livsstil som provocerar, upprör, och även anses farlig på grund av deras normbrytande klädstil och attityd. Ungdomar är de som primärt väljer denna livsstil i sitt sökande efter sin identitet. Jag är intresserad av denna livsstil eftersom råder en oenighet om vad det egentligen innebär att vara emo och hur deras vardag ser ut.

Ur ett identitetsperspektiv och skolans roll

Vad innebär ungdomars livsstil som emo ur ett identitetsperspektiv?

Syftet är att ta reda på varför dessa ungdomar specifikt valt emo som sin livsstil, och hur dessa ungdomar upplever sig själva och sin omgivning i skolan. Detta kommer jag att göra genom att se vilka *symboler*, *stilar*, *smaker*, *värden* och *ideal* som representeras inom ungdomskulturen emo. Detta för att sedan anknyta till diskussionen om vilken betydelse och roll skolan har vad gäller att hantera oliktankande och tolerans gentemot andra kulturer och traditioner.

Frågeställningar

(1) Vilka symboler, stilar, smaker, värden och ideal används i identitetsskapandet av emo?

Tillsammans bildar de en livsstil som ger tillgång till en frihetskänsla, samhörighet, och skillnad gentemot andra grupper och människor. Genom att närma mig dessa föreställningar kan jag tydligare måla upp en bild om vad det egentligen innebär att vara emo.

(2) Varför väljer ungdomar att identifiera sig som emo?

Genom att svara på denna fråga får vi en tydligare bild av dessa ungdomars självbild och självkänsla, samt den föreställning de har om den egna gruppidentiteten. Samtidigt kommer vi få svar på vilka fördelar denna ungdomskultur innefattar, trots vuxenvärldens oförtjusta reaktioner mot emo. Varför har man valt just emo och inte någon annan livsstil?

(3) Hur upplever de sin situation i skolan?

Skolan kan ses som ett »minisamhälle« där många olika kulturer möts under förhållanden där samarbete och respekt är nyckelord. Hur blir ungdomar som identifierar sig som emo behandlade av andra klasskamrater och lärare på skolan?

(4) Hur ser deras vardag ut?

Slutligen vill jag därför kunna säga något om hur dessa ungdomars vardag ser ut och hur de upplever sin omgivning.

Design, metod och material för undersökningen

Under detta kapitel tänker jag gå igenom mitt val av design, metod, och empiriska material för min undersökning. Först kommer jag kort motivera mitt val av kvalitativa intervjuer som metod, sedan gå igenom betydelsefulla etiska regler, därefter urvalet av intervjupersoner, och slutligen om hur jag har arbetat med analysmaterialet.

Kvalitativa intervjuer

Jag har för min undersökning valt *kvalitativa intervjuer* (djupintervju, samtalsintervju) för att få svar på mina frågor om ungdomskulturen emo. Den största anledningen till att jag valt denna metod är för att komma åt hur dessa ungdomar *själva* uppfattar sin värld; ”Vid kvalitativa intervjuer strävar man vanligen efter att just komma åt, att få veta, vad den intervjuade menar med eller hur han eller hon uppfattar ett ord eller en företeelse.” (Trost, 2007:113). Med kvalitativa intervjuer vill jag försöka fånga in de olika nyanserna inom ungdomskulturen emo. Genom intervjuer får jag möjlighet att sätta mig in i den intervjuades föreställningsvärld och ta del av erfarenheter, tankar, och känslor. På så vis för vi forskningen framåt genom att bättre förstå ytterligare en del av den sociala verkligheten vi alla lever i (Trost, 2007:23).

Vid kvalitativa intervjuer strävar man efter att ställa enkla frågor som ger komplexa svar. Frågorna ställs till ett litet antal personer (mellan fem till åtta stycken), men med så stor variation som möjligt (Esaiasson, *Metodpraktikan*, 2007:292). Att ange antalet personer som behöver intervjuas är dock ingen självklarhet. Men som oftast brukar man tala om *teoretisk mättnad* – när det inte längre finns några återstående kvalitativa skillnader i intervjupersonernas resonemang (Ekengren & Hinnfors, *Uppsatshandbok*, 2006:89).

Etik och regler

Alla som är inblandade måste vara med på »noterna« om vilka regler som gäller. Detta innebär bland annat att den person som blir intervjuad måste ge sitt samtycke till att jag som intervjuare får genomföra intervjun (samtyckeskravet). I mitt fall har jag också varit tvungen att informera de skolor där jag sökt intervjupersoner. Genom att presentera sig vem man är,

samt kort berätta om vad undersökningen handlar om och kommer användas till, kan man bygga upp det förtroende som är nödvändigt för en lyckad intervju. Intervjun måste vara frivillig, och den intervjuade ska när som helst ha rätt att avbryta intervjun. Intervjupersonen ska också få vara anonym och jag som intervjuperson har tystnadsplikt (Trost, 2007:25,41-44,63). Kravet på *konfidentialitet* innebär att inget ska spridas vidare om vem som sagt eller gjort vad – vilket också innebär att ingen annan än den intervjuade själv ska kunna känna igen sig i den slutgiltiga rapporten (uppsatsen). Därför måste jag exempelvis vara försiktig med att inga citat kan avslöja identiteten hos den intervjuade, och har därför bland annat använt fiktiva namn.

Oavsett hur mycket jag anstränger mig för att uppnå en »sann« objektivitet (inga åsikter) – att inte påverka intervjupersonen eller situationen som sådan – så kan jag aldrig vara helt nollställd. Med andra ord, man kommer alltid ha någon form av inflytande i själva intervjun – men det är också därför som jag har strävat efter att undvika att tilldela mina egna åsikter till intervjupersonerna. Detta bland annat genom att inte ställa frågor som exempelvis; »Är man emo om man har svart hår och mycket kajal under ögonen?«, istället är det bättre att formulera frågan »Hur definierar du emo?«. Fokus ska ligga på de intervjuades egna åsikter och tankar som man vill få fram och förstå. För att försäkra mig att de personer som jag har intervjuat ska ha varit medvetna om de etiska normerna (informationskravet), så har jag i samband med intervjuerna tilldelat dem en utskrift som i punktform går igenom samtliga regler (se bilaga 3).

Hur har min arbetsprocess sett ut rent praktiskt? Jag har valt att till stor del utgå ifrån »Kvales sju InterView stadier« (Trost, 2007:28-30):

1.) Tematisering	5.) Bearbetning och analys
2.) Design	6.) Resultat
3.) Intervjuandet	7.) Rapportering
4.) Överför till bearbetningsbar form	

Material, val av intervjupersoner

Det största problemet för mig, under hela undersökningsprocessen, har varit att få tag på ungdomar som kunnat tänka sig ställa upp för en intervju. Från början hade jag visionen om att bara intervjuar olika gymnasieelever som själva identifierar sig som emo, alltifrån de som läser estetprogrammet till byggprogrammet, och detta uppdelat mellan dem som läser på en

kommunal- respektive privatskola (fristående). Därför gjorde jag först ett strategiskt urval av olika gymnasieskolor, tryckte sedan ut en egen annons i A4-storlek (se bilaga 6), samt gjorde en enkel tillhörande hemsida (se bilaga 7). Sedan besökte jag de närliggande skolorna för att fråga om tillåtelse av rektor eller annan ansvarig att sätta upp annonserna. Samtidigt valde jag att också använda mig av ett *snöbollsurval*, vilket innebär att jag frågade lärare och bekanta om de kände någon (eller några) som identifierade sig som emo. Det visade sig att några av dem kände personer som skulle passa in för en intervju – men till min stora besvikelse (och överraskning) ville de inte ställa upp, eller ansåg sig inte längre vara emo. Efter tre veckor sedan annonseringen, och inte en enda intervjuperson, insåg jag att jag var tvungen att ändra taktik. Jag korrigerade mitt ursprungliga kriterium från »att intervju dem som identifierar sig som emo« till »att intervju dem som anser sig eller *tidigare* har ansett sig vara emo«. Jag annonserade min undersökning även på hemsidan www.helgon.net,³ samt bad om lov att själv få prata med personerna som mina bekanta sedan tidigare anser är emo – men fick som respons att de absolut inte ville lämna ut namn, telefonnummer, eller prata med mig. Detta väckte min nya fråga; varför vill inte dessa ungdomar ställa upp för en intervju? Jag upptäcker att emo är något känsligt, med andra ord något man helst inte uttalat står för eller vill berätta om. Trots att jag endast är intresserad av deras vardag och livsstil, så har de tackat nej till en intervju. Till slut bestämmer jag mig för att besöka min tidigare praktikplats, en gymnasieskola i centrala Göteborg, för att få hjälp av lärare och elever att hitta mina intervjupersoner. Mitt kriterium återstod dock att jag fortfarande inte fick känna personerna sen tidigare. Här lyckas jag äntligen få mina fem första intervjupersoner att ställa upp – anledningen tror jag delvis ligger i att skolmiljön (klimatet) är av positiv art. Skolan har som tradition en öppen inställning och en trevlig attityd gentemot eleverna.

Den naturliga platsen för intervjuerna blev självfallet på skolan, där de kan känna sig bekväma och trygga. Jag försäkrade mig att få ett lugnt och tyst rum genom att ta en lektionssal som inte var upptagen. Nackdelen är att det aldrig är helt lugnt på en skola, och det kan bli stömmigt (stökigt) med elever som springer och ropar utanför i korridorerna. Men lektionssalarna var tysta och visade sig vara mycket lämpliga då intervjupersonerna kunde prata fritt utan att bli störda, vilket gjorde det enklare för mig när jag sedan skulle göra utskriften från intervjuinspelningarna. På skolan hade jag under ett tillfälle en intervju med två stycken tjejer *samtidigt*, vilket är något som Trost rekommenderar att man undviker

³ **Helgon.net**, är ett community (forum) som liknar Lunarstorm men särskilt inriktat för de som intresserar sig för alternativa kläd- och musikstilar (exempelvis; synthare, gothare, hårdrockare, punkare).

(2007:46). Nackdelen, när man intervjuar fler än en åt gången, är att de mer tystlåtna personerna inte får säga sin sak – därför tvekade jag till en början när de berättade att de ville göra intervjun tillsammans. Det visade sig dock tidigt under intervjun att detta snarare var till min fördel. Båda tjejerna var nära kompisar, de stärkte och kompletterade varandra, samt kände sig tryggare tillsammans och hjälptes åt att minnas olika händelser. Samtidigt var jag mycket noggrann med att se till att de också fick ge sina egna enskilda åsikter och tankar. Slutligen fick jag också tag på två andra tjejer, men som är bosatta i Småland. Av naturliga skäl – eftersom jag inte ansåg mig ha möjlighet att resa så långt – fick det bli telefonintervju. Även dessa två tjejer var försiktiga innan de ville ställa upp för en intervju. Jag var tvungen att hänvisa till min handledare för att försäkra dem om att jag inte var någon som försökte lura dem. Återigen blev jag dock tvungen att tillåta en »dubbelintervju« – vilket gjorde att jag var noga med att ställa frågorna specifikt till var och en av dem. Anledningen till att jag inte valde att styra upp intervjuerna mer och låta dem bli intervjuade var för sig beror på att jag gjorde bedömningen att det låg en risk i att de inte längre skulle vilja ställa på intervjun. Anledningen till att jag aldrig gick till »emo-trappan«⁴ var av två huvudsakliga skäl; dels för att jag riskerar att bara finna »en sorts« emo på plats, och därmed enbart bekräfta existerande stereotyper som går att läsa i morgontidningarna, samt för det andra riskerar jag att provocera (uppröra) dessa ungdomar och därmed förlorar jag det viktiga förtroende som krävs för intervjun. Om jag idag hade fått göra om min undersökning så hade jag från början valt att personligen fråga efter intervjupersoner direkt på plats i skolorna istället för att sätta upp annonser.

I slutändan blev det totalt fem intervjusituationer, med sammanlagt sju gymnasieungdomar, varav en kille och resterande tjejer. Av dessa är det de två tjejerna från Småland (Diana och Kicki) som idag identifierar sig som emo, resterande har tidigare identifierat sig som emo. Det blev aldrig den perfekta spridningen på urvalet som jag ursprungligen hade hoppats på. Detta påverkar framförallt mitt svar på frågan angående bemötandet i skolan, vilket antas tendera att bli likartat svar från respondenterna då de går på samma skola. Däremot anser jag att utfallet är av god kvalitet och att jag har fått en bra teoretisk mättnad då jag har utgått ifrån intervjupersonernas egna åsikter och känslor – detta bland annat genom att noggrant följa de etiska reglerna och ställa djupgående följdfrågor som har svarat på mina frågor för

⁴ Emotrappan, ligger i Nordstan precis innan tunneln mot centralstationen.

undersökningen – och därmed fått svar på hur de själva upplever sin identitet som emo. Till stöd för mina frågor har jag använt min intervjuguide (se bilaga 4).

Hur jag har arbetat med analysmaterialet

Jag har dokumenterat intervjuerna genom att föra anteckningar, samt genom inspelning av ljud (med min mobiltelefon). Efter att datainsamlingen var klar gjorde jag utskrifter av intervjuerna (transkribera). Genom att kunna läsa mig till om vad som sagts under intervjuerna så fick jag en övergripande bild. Men data ska inte tala för sig självt, utan de blir intressanta först när de tolkas ur ett teoretiskt perspektiv (i mitt fall identitetsperspektivet). Samtliga utskrifter har därför bearbetats, analyserats, och sedan sammanställts i en tabell (se bilaga 5). Viktigt att komma ihåg är att; *”Man skall inte ta ett svar för givet utan syna det kritiskt i meningen undersökande.”* (Trost, 2007:130), samtidigt som man inte övertolkar eller överdriver sitt material. Efter en veckas arbete med genomförande av intervjuer och analys var jag redo redovisa materialet.

Att identifiera sig som emo – analys och resultat

I tidigare kapitel har jag gått igenom nödvändig bakgrundsinformation, relevanta ungdomskulturteorier, undersökningens syfte, samt metod och urval för min undersökning. I detta kapitel kommer jag nu att presentera de mest relevanta resultaten och dess analys av intervju-materialet. Ungdomar som identifierar sig eller tidigare har identifierat sig som emo, hur konstruerar och förhåller de sig till denna identitet? Vilka slutsatser kan man dra av dessa? Vilken betydelse har detta för lärarprofessionen?

Ungdomars nyanser i svart och musikbanden som inspirerade dem

Symboler, stilar, smaker, värden och ideal som används i identitetskapandet av emo.

Det största intresset hos respondenterna är inte helt oväntat musiken (emocore). Exempelvis Anja spelar i ett eget garageband tillsammans med sina kompisar på fritiden. Svårt är det dock att undgå den betydelse och de symboler som förmedlas via utseendet inom ungdomskulturen emo. Klädstilen (fashioncore), som vanligtvis är i svart, är starkt kopplat till emostilen och kombineras med olika klädesplagg och accessoarer. Men det är inte utseendet och kläderna som är det primära intresset, utan det finns flera bakomliggande orsaker till att dessa ungdomar väljer att lägga ner mycket av sin tid och pengar för att lyckas med emostilen. Klädstilen fungerar här som en bekräftelse och signal till omgivningen om vilken musiksmak man har. Orsaken till att de väljer denna klädstil är dels för att tala om att de gillar emomusiken, men också för att efterlikna utseendet som deras favoritartister (idoler) har.

”Emo är dem som klär sig på ett visst sätt och så här, men det är egentligen inte det de handlar om utan det är musiken i sig, musikstilen.” (Kicki)

”Jag lyssnar väldigt mycket på exempelvis My chemical romance, Silverstein, och Escape of the Fate.” (Stina)

”Det var ju vissa band som typ sminkade sig så och jag tyckte det var coolt, och ville sminka mig likadant eller liknande. Jag hade band-tröja också, för man kände igen sig så mycket i bandet. Det vore ju lite konstigt om man klädde sig som emo och gick runt och lyssnade på hiphopmusik och pratade så och betedde sig så, det blir sådan kontrast. Jag har heller aldrig sett någon göra så.” (Johanna)

Emo tycker om det »annorlunda«, och tar avstånd från det som anses mainstream. De gillar människors blandade stilar och vill därför själva inte identifiera sig med de människor som

aktivt försöker passa in i de rådande samhällsnormerna. Både kläd- och musikstilen fungerar här som ett sätt att distansera sig själva mot det »normala« – genom att klä sig provocerande och lyssna på utmanande musik. Tydligast blir detta när respondenterna börjar tala om fjortis-stilen. Till skillnad mot emo-stilen så eftersträvar fjortisar istället att göra det som krävs för att »passa in« – exempelvis att följa det senaste klädmodet eller att lyssna på den senaste musiken från radiotopplistorerna.

”Alla vet vad en fjortis e... man vill inte vara en fjortis liksom, och e man fjortis så vill man inte va emo.” (Emily)

*- ”Ideal fjortis det är väl som, blonderat hår, foundation, o de paratar så här...”
- ”Fånigt bäbisspråk; ’men lilla gumman, na-na-naaa’.” (Stina och Emily)*

”De känns som att fjortisar, de vill verkligen se ut som alla andra, och de strävar för att se ut som alla andra, nästan, du vet, samma kläder å liksom, det som e inne. Medan emo försöker helt tvärtom, de går egentligen mot det, de försöker se så konstiga ut som möjligt, så här annorlunda ut. De e två olika grupper, de klär sig annorlunda, ser sig annorlunda, och då blir det att de inte förstår, eller inte kan acceptera varandra liksom... å då blir de ju bråk, de vill bråka liksom.” (Emily)

Fjortisar har skapat sin egen livsstil som handlar om att leva upp till det »normala«. Fjortis-stilen ska därför inte här ses som en perfekt återspeglning av vad som är mainstream – utan denna grupp fungerar snarare som ett förtydligande av emo-gruppens ståndpunkter genom att nedvärdera fjortis-gruppen som en motidentitet.

Emo den ensamma livsstilen – vart tog gruppen och gemenskapen vägen?

Varför ungdomar väljer att identifiera sig som emo.

Känslan av att vara snygg och unik

Det finns flera orsaker till att ungdomarna väljer att identifiera sig som emo. Emo-stilen gör att man får uppmärksamhet och ger intryck på människor. Klädstilen (det yttre) är tilltalande och många ungdomar upplever detta som snyggt och coolt.

”Tycker man att mycket smink är snyggt så är det en fördel, eller kort hår så är det också en fördel om man tycker det är snyggt själv. Asså man går ju inte klädd så om man inte tycker det är snyggt.” (Johanna)

Att klä sig annorlunda inger en känsla av att vara unik, vilket ger en starkare självkänsla. Dessutom ger kläderna en bekräftelse på den tillhörighet och kärlek som de har till sina

idolband. Och precis som många andra ungdomsstilar så fungerar även emo-stilen som ett steg mot frigörelsen och oberoendet till sina föräldrar.

Emo, en sårbar grupp

Men det mest påfallande är att livsstilen emo inte innefattar en gruppgemenskap(!). Respondenterna berättar att de under tiden som emo inte hade några emo-kompisar. Emily och Stina, som visserligen båda var emo och nära klasskamrater, umgicks aldrig nämnvärt utanför skolan. Diana berättar att hon har emo-kompisar, men Kicki tillägger hur de (och en till) är de enda inom sin region som identifierar sig som emo. Livsstilen emo är komplex och innefattar inte en gruppdimension i samma beskaffenhet som andra ungdomskulturer. Det visar sig att man på individnivå kan identifiera sig som emo, men tillsammans som grupp väljer man att *inte* identifiera sig som emo. De kommunicerar med varandra via internet och mobiltelefoner, träffar varandra vid olika spelningar och i storstan, men de har inte den gruppsammanhållning som man finner i andra ungdomsgrupper. Det uppstår därför en saknad av trygghet hos gruppmedlemmarna då de saknar en tydlig gruppidentitet och vi-känsla att luta sig tillbaka mot. Detta gör emo-gruppen sårbar när den utsätts för påfrestningar och motgångar från andra ungdomsgrupper. Samtidigt finns det en tydlig inre oenighet om vad emo egentligen innebär.

”Jag tyckte jag va mycket annorlunda emot dem som var ”riktiga” emosar. För jag var inte såhär ofta deprimerad ’de e synd om mig’ och såna grejer, utan ja var mer så här... jag va emo.”
(Emily)

”Asså jag var ju mig själv så som riktiga emosar ska vara, så man visar sina känslor även om man är glad och inte bara gråter.” (Anja)

Citaten tyder på att vissa emo-grupper väljer att distansera sig från andra emo-grupper som har andra åsikter om begreppets egentliga betydelse. Samtidigt kan detta ses som en bidragande orsak till varför man i grupp inte väljer att tillsammans identifiera sig som emo – då det riskerar att splittra kamratskapet.

Emo som en mask

En intressant motivering till varför man väljer att identifiera sig som emo är den beskrivning som Johanna berättar. Ungdomar upplever ofta spänningar och strider med ens inre jag och omgivningens förväntningar – detta ledde till att Johanna använde emo som en *mask* för att gömma sig bakom den dåliga självkänslan.

”Det är inte så för alla, men för mig var det som en mask. Jag hade jättemycket smink, klippte av mig håret, och hade mycket svarta kläder, vilket jag gömde mig bakom. Jag var liksom mer deprimerad. Alla behöver inte må dåligt, men det är bara så jag har uppfattat det, att jag själv var det. Det var ett sätt att gömma sig liksom. Själva grejen med att jag klädde mig så var ju för att jag var osäker. Jag visste inte hur jag skulle bete mig. Man var osäker på sig själv typ... men man var inte beredd på att vara ful så man sminkade sig rätt så mycket, men det blev inte snyggare egentligen utan bara att jag trodde det. Banden hade skrivit låtar som handlade om hur de mådde liksom... och de mådde liksom nästan bara dåligt. Och jag gillade dem då för jag kände igen mig i dem.” (Johanna)

Precis som klädstilen så ger musiken emocore en trygghetskänsla hos dessa ungdomars identitetskapande i sökandet efter svaret på frågan »vem är jag?«, och därmed kunna förhålla sig till samhället. Till skillnad mot exempelvis olika poplåtar så anser ungdomarna att emocore är »äkta«. Banden sjunger om händelser och känslor som upplevs sanna, och inte påhittade texter som skrivits för att primärt skörda ekonomisk framgång inom musikbranschen.

Att vara emo i den mångkulturella skolan

Hur elever, som identifierar sig som emo, upplever sin situation i skolan.

Elever som identifierar sig som emo blir inte systematiskt behandlade på samma sätt, utan bemötandet varierar från skola till skola. De flesta av respondenterna upplever inte att de blir behandlade eller bemötta annorlunda i skolan på grund av sin emo-stil. De får visserligen mer uppmärksamhet, framförallt när de börjar en ny klass. Men i övrigt behandlar klasskamrater och lärare dem med respekt, med några enstaka undantag.

”Jag kan faktiskt inte tänka mig att det skulle var annorlunda [skratt] bara för att man är emo, man går ju på samma lektioner å, samma lärare, å samma dator och samma människor.” (Emily)

”Njä, det va som vanligt bara. Inte asså att man satt å grät i ett hörn eller någonting. Det e klart att man drog till sig mer uppmärksamhet liksom, bara för att man var lite annorlunda. Men sen så var det ju många som tyckte att man var cool också, som sa det bara; 'du klär dig väldigt bra, du e så cool'.” (Anja)

- ”Jag tycker det är bättre på gymnasiet än det va i nian. På gymnasiet är det mer, de bryr sig inte så mycket om hur man ser ut eller vad man ska säga.”

- ”Fast jag har en jävla idiot till lärare. Han slängde ut mig. Han gillade inte min stil. Han var lite konservativ.” (Kicki och Diana)

Däremot berättar Magnus en allvarlig och upprörande berättelse om åren i grundskolan. Magnus ansågs annorlunda av sina klasskamrater, och det var dem som först kallade honom

emo för att symbolisera detta. De hackade på Magnus och var överlag ofta otrevliga mot honom – bland annat genom att förstöra hans mat under skolluncherna. Det gick så långt att han tillslut började skära sig i armarna och själv kalla sig för emo. Magnus fick heller aldrig något stöd från sina lärare, som snarare vände ryggen mot honom.

”När jag blev emo så tycket jag att lärarna var mest chockade, mer skräckslagna kan man säga. Att de kunde se såren på armarna, och inte ens frågade varför man gjorde det. De brydde sig inte om en direkt. Sen så var oftast; 'han ska jag hålla ett öga på' och 'jag ska inte försöka prata med han'.” (Magnus)

De tuffa åren i grundskolan och alla jobbiga upplevelser har tydligt gett Magnus en negativ självbild. Dock anser han själv att han börjar öppna upp sig själv nu när han går på gymnasiet – där han blir bemött med respekt och får stöd av lärarna.

Varför tror du att jag skär mig?

Emo i det senmoderna samhället, hur deras vardag ser ut.

Andra människor i vår omgivning ger respons (både medvetet och omedvetet) på den självbild vi förmedlar. Detta märks tydligt då respondenterna börjar tala om negativa aspekter i deras vardag. Emo används inte sällan av andra som ett skällsord och ett sätt att distansera sig från det annorlunda. Även om deras utseende många gånger är provocerande så önskar dessa ungdomar att få bli accepterade för dem de är – det viktigaste är att få en bekräftelse från andra, även om den är i negativ bemärkelse.

”Folk uppmärksammas mer som har annorlunda kläder, det har liksom alltid varit så. Det var inget konstigt egentligen men folk har kallat mig för emo som ett skällsord, men jag har inte brytt mig... för det gjorde nästan ingen som var emo liksom. Jag orkade inte bry mig. Det enda de sa var emo. Och jag var ju det, så jag fattar inte riktigt varför de skulle säga det. Men jag tror att de... när det skällt ut de då har de ju låtet det vara ledlåtande, jag tror att de tycker att man är ful eller något. När de skriker emo efter någon så... jag har aldrig hört någon som låtit glad när de gör det, och då blir det ett skällsord. Det är som att säga 'vad ful du e!'. Det är mest på internet där de kritiserar mer och är taskiga, och säger att man lyssnar på dålig musik när de inte hört den själva. Och sen så har de sett någon bild på mig... kallat mig emo för att jag e ful, men nu bryr jag mig inte längre för att det var så länge sedan. De skulle aldrig våga säga det i verkligheten, på internet så kan man göra det. Det var egentligen konstigt att jag tyckte att det var jobbigt eftersom jag stod för vem jag var liksom, ändå skämdes man... liksom dubbelmoral... men det var för att man var osäker på sig själv också. Man ville ändå stå för den man var.” (Johanna)

Det är detta negativa bemötande och avsaknaden av en stark gruppgemenskap som fått emo att bli en tveeggad identitet. Dels stärks självförtroendet hos dessa ungdomar genom att de

kan luta sig tillbaka mot en fängslade stil. Men samtidigt försvagas självförtroendet utan en tydlig gruppsammanhållning som stödjer en vid motgångar av hård kritik från omgivningen. Dessutom tenderar kritiken att vara baserad på överdrivna och stereotypiska bilder av emo. Samtliga respondenter var enade om att »skära sig själv« är den största missuppfattningen som samhället har om ungdomskulturen emo.

”Man klär sig fint, får uppmärksamhet, ibland positivt ibland negativt liksom. Det va mycket negativt tycker jag... sa så här; 'gå hem o skär dig'... asså 'varför tror du att jag skär mig?’” (Emily)

”Asså, den första missuppfattningen är väl typ att emo skär sig, men det kan ju vem som helst göra om man mår dåligt.” (Johanna)

”Det finns säkert nått emo som skär sig, men det skulle vilken Svensson som helst på ICA kunna göra.” (Diana)

- *”Det e väl att alla tror att man skär sig på emo-trappan.”*

- *”Aa! Alla tror typ verkligen att emosar sitter o skär sig.”*

- *”Och de skämtar man ju också om hela tiden.”*

- *”Alla tror att alla [emosar, min anm.] e jättedepiga, asså som bara och så ligger hemma i sängen och deppar, och som skiter i verkligheten.”* (Stina och Emily)

Att skära sig eller att vara deprimerad har blivit ett internskämt bland dem själva som identifierar sig som emo. Det är inte ovanligt att de driver med varandra inom och utanför kompisgänget när någon återspeglar den stereotypiska bilden av emo som överdrivet deprimerad.

”Ja allt som var lite deppigt var emo liksom. Man säger fortfarande så här, om någon är ledsen så säger man 'jädra emo!', skämtar man om det liksom.” (Emily)

”Jag hört vissa människor säga ”men vad emo du e!” när bara man är ledsen typ eller när en person klagar på någonting. Folk bara säger så för att retas liksom. Man kan vara deprimerad en liten stund men man blir inte emo för det.” (Johanna)

Man kan dock ställa sig frågande om det inte finns en alternativ tolkning här; att det faktiskt finns emo-grupper som skär sig. Personligen ställer jag mig dock tvekande till att identiteten emo innefattar att skära sig själv. Detta till stor del på grund av att Magnus fortfarande skär sig, trots att inte längre identifierar sig som emo. Samt att han hävdar just att skärandet hänger ihop med hans dåliga självförtroende och inte emo-stilen. I korta ord, det finns de ungdomars som identifierar sig som emo och som skär sig, men beteendet behöver inte nödvändigtvis hänga ihop med emo-stilen.

”Vem som helst kan skära sig, det kan vara en normal människa som kan skära sig också. Folk som anser att emo är, typ att de bara skär sig bara, det är dem som säger så för att de inte har någon kunskap om och information om självpaste ordet emo.” (Magnus)

Något förslag för en lösning på problemet med omgivningens missuppfattningar infinner sig inte entydigt hos respondenterna. Anja har exempelvis själv försökt berätta för andra om vad emo egentligen innebär, och fått blandade reaktioner. Vissa har fått en ny insikt medan andra envist väljer att hålla fast vid sin gamla ståndpunkt. Ett ökat intresse och att sprida mer kunskap om emo-kulturen är de förslag som upplevs mest tillämpliga. Samtidigt infinner sig ett tvivel hos respondenterna att detta kommer hjälpa.

”Men det är alltid någon som kommer titta på en, även om man inte är emo liksom. Typ går ut med rosa hår och rosa kläder så tittar de på en, inte för att man e emo utan för att man e så rosa liksom. Så det kommer alltid va folk som tittar på en och har fördomar... så e det med människor även om man inte vill det. Så det är ju nackdelar med att folk har fördomar utan att känna en. Om de är intresserade av att veta hur folk mår egentligen så bör de lära känna dem.” (Johanna)

- ”Asså det kommer alltid finnas någon som klagar på hur de ser ut. Även om emo kommer bli en vanlig stil på det sättet, så kommer det komma en ny.”

- ”Ungdomar kommer alltid hitta nått sätt att provocera samhället eller sina föräldrar.” (Stina och Emily)

Sammanfattande diskussion kring analysen, resultatet, och skolans roll

I inledningen av min uppsats frågade jag; vad det egentligen innebär att vara emo? Hade skolan gjort vad den kunnat för Sara? Och ska en elev som klassas annorlunda behöva flytta mellan olika skolor innan denne »passar in«? Om jag i korthet ska besvara dessa frågor så vill jag först tydliggöra att emo inte är en farlig livsstil. Jag anser att denna ungdomskultur har råkat ut för liknande missförstånd som tidigare stilar som jazz, syntare, och punken. Att vara emo innebär att vara intresserad av en musik- och klädstil. Att klä sig annorlunda inger en känsla av att vara unik i ett överflödigt samhälle, vilket stärker individens identitet. Kläderna ger dessutom en bekräftelse på den tillhörighet och kärlek som dessa ungdomar har till sina idolband. Vilka musikband som inspirerat dem och vilka som definieras som emo är dock baserat på individuell smak. Samtidigt är det problematiskt att identifiera sig som emo då det inte finns någon tydlig gruppssammanhållning att luta sig tillbaka mot vid hård kritik från omgivningen. Men vad är det som utmärker att just dessa ungdomar valt att identifiera sig som emo? Till skillnad mot andra ungdomar så är dessa mer känslösa, har en starkare längtan efter uppmärksamhet, och är framförallt mer självkritiska. De har en svagare självuppfattning och önskar därför att få hjälp med att hitta sitt inre jag. Livsstilen emo är därför

ingen identitet man håller fast vid – när dessa ungdomar har skaffat sig en bättre självkänsla så fyller emo-stilen inte längre någon funktion, och därmed lämnar man stilen.

Jag anser att Saras skola inte hade gjort tillräckligt för att motverka missuppfattningen om hennes livsstil. Människors missuppfattningar och lärarnas avståndstagande är ett allvarsamt (och farligt) misstag. Att elever bemöts av förakt och ignorans riskerar att undergräva självbilden och självkänslan hos dessa ungdomar.

”Om vi vuxna inte öppnar en dialog med denna nya kraftkälla och bygger broar mellan generationerna, kommer vi att skapa ett tomt, bräckligt och farligt samhälle.” (Carlberg, Vuxna betyder allt – är vi vuxna uppgiften?, 2006:184)

Med citatet ovan vill jag lyfta fram diskussionen om generationsklyftan i samhället. Inom samhällsdebatten menar många på att det finns en relativt tydlig avgränsning mellan ungdomar och vuxna. Om det nu finns en klyfta mellan lärare och elever, finns det då inte en anledning för lärare att ändra sin attityd; *”Skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse.”* (Lpf 94 Kapitel 1 § 1). Öppnar inte denna okunskap om ungdomars kulturer upp för en osäkerhet, som i sin tur leder till rädsla och skapar svårhanterliga konflikter i klassrummet? Till exempel, blir det inte mycket svårare att hantera tvister mellan emosar och fjortisar om vi inte vet något om deras livsvärld och inneboende attityder och värden? Löser vi problemen bäst genom att flytta elever mellan olika klasser och skolor? Om eleverna nu ska passa in i skolan, är det inte bättre att olika elever går på skolor anpassade efter detta redan från början? Men är det samtidigt så vi skapar respekt och tolerans för olik tänkande och andra kulturer? Skolors sanna önskan är att lyckas skapa förståelse och erbjuda eleverna verktygen och förhoppningarna att tillsammans kunna bygga ett rättvisare, mer likvärdigt, och mångkulturellt samhälle – vilket jag anser att de inte kommer uppnå med en inställning att vissa elever är för annorlunda för att passa in i en mångkulturell skola.

Mitt förslag handlar inte om att lärare nu ska börja undervisa om vad ungdomskulturen emo innebär. Jag menar att fler lärare måste bli bättre på att få kontakt med sina elever för att förstå deras situation och vardag; *”Kunskap och begrepp om elevernas yttre och inre värld kan vara en god hjälp att ha i beredskap för lärare som gärna vill ha kontakt med sina elever. Och vem vill inte det?”* (Imsen, 2009:34). Vi får inte glömma att en skolklass består av individer som har sina personliga erfarenheter, identiteter, mål, och behov. Det räcker inte

med att bedöma en elev utifrån hans eller hennes utseende och handlingar. Det krävs också att läraren tränger igenom »det yttre« för att kunna leva sig in i deras värld. Istället för att ta avstånd från ungdomarnas stilexperiment bör vi hjälpa dem i sitt identitetssökande och lyssna på deras problem.

Slutdiskussion

Identitetsprojektets paradox

Att ha en identitet och inneha känslan att vara unik är som sagt ett mänskligt behov. Dagens identitetsproblematik har försatt sig i en paradox. Dels har detta kommersialiserats i längtan efter trygghet, varaktighet, och det »perfekta livet«. Du ska enligt normernas alla regler exempelvis inte bara ha ett jobb, en familj, och en fritidssysselsättning. Du ska dessutom ha ett framgångsrikt jobb, vara lycklig med din familj, och (exempelvis) lyssna på »rätt« musik. Detta samtidigt som individualismens ideal innebär valfriheten att leva utifrån sin *egen* stil (Stier, 2009:36). Ett annat exempel är ungdomars fritid, där de idag har ett betydligt utökat utbud av olika fritidsaktiviteter än för trettio år sedan. Men samtidigt spenderar ungdomarna en ökad andel av sin tid under vuxnas inflytande och kontroll. Det är därför svårare idag att göra uppror mot »Svensson normen«. Om ungdomarna strider mot normerna eller tillägnar sig av det som samhället ses som annorlunda så upplevs de riskera att misslyckas uppnå ett lyckligt liv.

Fortsatt forskning

Har det sista kapitlet om ungdomskulturen emo skrivits i och med denna uppsats? Jag vill hävda att detta bara är början. När jag påbörjade forskningen kring emo-kulturen så förvånades jag över hur lite detta fenomen tidigare behandlats (belysts). Jag hoppas därför ha lyckats väcka ett intresse och en ökad förståelse för emo-stilen med min undersökning. Vad jag önskar att efterföljande forskning väljer att belysa är hur lärare och andra människor upplever emo. En annan forskningsfråga är hur massmedia gestaltar emo i exempelvis nyhetsinslag? Eller vad innebär egentligen de andra stilarna som screamo, hardcore emo, fjortis – och hur upplever de sin vardag?

Slutord

Jag har växt under arbetets gång. Med utförda intervjuer har jag fått träna mig ytterligare i att se elevens perspektiv – vilket jag som sagt anser är en grundläggande förutsättning för lärarprofessionen. En viktigt poäng som jag vill framhäva angående ungdomskultur-

forskningen är att *det var lättare förr*. Jag menar att det idag är betydligt svårare att identifiera och definiera subkulturer och ungdomskulturer än det var under Birminghamskolans tidsepok på 1960-talet. Det finns inte längre några entydiga livsstilar som sticker ut från den stora massan. Ungdomars känslor och handlingar är inte slumpmässiga och vi måste därför bidra med vår hjälp när de upplever problem i sitt sökande efter identiteten och sig själva. Jag vill därför allra sist avsluta med Gunn Imsens citat för att framhäva vikten av fortsatt forskning av ungdomars kulturer.

”En beskrivning av barnets värld sedd med vuxnas ögon kan aldrig bli som barnet självt ser den. Men vi har mycket att vinna och lite att förlora på att försöka.” (Elevens värld, 2009:33)

Referenslista

Litteratur

- Bjurström Erling (2005) ”*Ungdomskultur, stil och smak*”, Finland, Boréa Bokförlag.
- Carlberg Anders (2006) ”*Vuxna betyder allt, är vi vuxna uppgiften?*”, Stockholm, Hjalmarson & Högberg Bokförlag.
- Ekeningren Ann-Marie, Hinnfors Jonas (2006) ”*Uppsatshandbok, hur du lyckas med din uppsats*”, Danmark, Studentlitteratur.
- Esaiasson Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik, Wängnerud Lena (2007) ”*Metodpraktikan*”, Vällingby, Norstedts Juridik AB.
- Greenwald Andy (2003) ”*Nothing feels good*”, USA, St. Martin’s Press.
- Imsen Gunn (2009) ”*Elevens värld*”, Sverige, Holmbergs i Malmö AB.
- Lalander Philip, Johansson Thomas (2008) ”*Ungdomsgrupper i teori och praktik*”, Danmark, Narayana Press.
- Läraryrket (2004) ”*Lärarens handbok*”, Solna, Tryckindustri Information.
- Simon Leslie, Kelley Trevor (2007) ”*Everybody hurts*”, USA, Harper Entertainment.
- Stier Jonas (2009) ”*Identitet*”, Malmö, Studentlitteratur.
- Teorell Jan, Svensson Torsten (2007) ”*Att fråga och att svara*”, Slovenien, Liber.
- Touraine Alain (2003) ”*Kan vi leva tillsammans? Jämlika och olika*”, Uddevalla, MediaPrint Uddevalla
- Trost Jan (2007) ”*Kvalitativa intervjuer*”, Poland, Studentlitteratur.

Rapporter

- Reimer Bo, Fornäs Johan, Boëthius Ulf, Ganetz Hillevi (1992) ”*Unga stilar och uttrycksformer, FUS-rapport nr 4*”, Stockholm/Stehag, Brutus Östlings bokförlag.
- PDF online <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:145379/FULLTEXT01>

Muntliga referenser

Respondenterna är sorterade i den ordning de intervjuats. Notera att namnen är fiktiva.

Johanna – Datum för intervju: 2009-05-05, Kvinna, 17 år, elev på fristående gymnasieskola.
Inriktning: medieprogrammet.

Magnus – Datum för intervju: 2009-05-05, Man, 16 år, elev på fristående gymnasieskola.
Inriktning: medieprogrammet.

Anja – Datum för intervju: 2009-05-05, Kvinna, 16 år, elev på fristående gymnasieskola.
Inriktning: medieprogrammet.

Emily – Datum för intervju: 2009-05-06, Kvinna, 18 år, elev på fristående gymnasieskola.
Inriktning: medieprogrammet.

Stina – Datum för intervju: 2009-05-06, Kvinna, 17 år, elev på fristående gymnasieskola.
Inriktning: medieprogrammet.

Diana – Datum för intervju: 2009-05-08, Kvinna, 17 år, elev på kommunal gymnasieskola.
Inriktning: samhällsprogrammet.

Kicki – Datum för intervju: 2009-05-08, Kvinna, 16 år, elev på kommunal gymnasieskola.
Inriktning: samhällsprogrammet.

Bilagor

- (1) Komplet list över de emo-musikband som nämns hos respondenterna.
 - (2) Sammanfattning av uppsatsen.
 - (3) Den utdelade utskriften om de etiska reglerna för en intervju.
 - (4) Urvalsfrågor till intervjuguiden.
 - (5) Analystabellen som baserar sig på intervjumaterialet.
 - (6) A4-annonsen som har satts upp på 7 olika skolor runt om i centrala Göteborg.
 - (7) Webbsidan som lagts upp på internet i samband med annonseringen.
-

Bilaga 1 – Lista över emoband

Komplett lista över de emo-musikband som nämns hos respondenterna.

A vain attempt
Adept
Alesana
Alexisonfire
All time low
And then i turned seven
Bright eyes
Bring me the horizon
Broder Daniel
Brokencyde
Bullet of my valentine
Dead by April
Drop dead
Drop dead gorgeous
Escape the fate
Kill Hannah
My chemical romance
Nearest the positive
Silverstein
Suicide silence
The academy is...
The devil wears prada
The used
Underoath

Bilaga 2 – Sammanfattning av uppsatsen

I bakgrundskapitlet gav jag en förklaring av emo-kulturen och dess ursprung. I teorikapitlet presenterade jag ungdomskulturforskningen och dess bakgrund. Sedan gick jag igenom kulturbegreppet, och påvisade att identiteten inrymmer både en individuell och kollektiv dimension. Därefter förklarade jag *symboler*, *stilar*, och *smaker* som viktiga signaler för att markera en individs gruppstillhörighet. Skolan har i detta sammanhang en viktig roll att förmedla respekt och tolerans för oliktankande och andra kulturer.

Mitt syfte för undersökningen har varit att ta reda på varför dess ungdomar specifikt valt emo som sin livsstil, och hur de upplever sig själva och sin omgivning – detta utifrån ett identitetsperspektiv och skolans roll.

(1) Vilka symboler, stilar, smaker, värden och ideal används i identitetsskapandet av emo?

Att vara emo innebär att ha kläder och accessoarer i svarta nyanser. Men det primära intresset är musiken emocore som inspirerat emo-stilen. Emo tycker om det »annorlunda«, och tar därför avstånd från alternativa stilar som fjortis-stilen som istället eftersträvar att »passa in« och vara »normala«.

(2) Varför väljer ungdomar att identifiera sig som emo?

Det finns flera orsaker till att ungdomarna väljer att identifiera sig som emo. Som många andra stilar fungerar även emo som ett sätt att markera uppror och frigörelse mot föräldrarna. Emo-stilen gör att man får uppmärksamhet på både gott och ont. Dels inger emo-stilen känslan att vara snygg och cool. Men samtidigt är det problematiskt att identifiera sig som emo då den till skillnad mot andra ungdomskulturer inte innefattar en gruppgemenskap – och därmed finns ingen tydlig gruppsammanhållning att luta sig tillbaka mot vid hård kritik från omgivningen. Emo kan också fungera som en *mask* för att dölja sin dåliga självkänsla, vilket samtidigt kännetecknar dessa ungdomar som inger en starkare självkritik än vad andra ungdomar gör.

(3) Hur upplever de sin situation i skolan?

Elever som identifierar sig som emo blir inte systematiskt behandlade på samma sätt i olika skolor. De flesta upplever ingen större skillnad i bemötandet från lärare och andra elever utöver att de får mer uppmärksamhet på grund av sitt utseende. Däremot berättar en av intervjupersonerna att han blev så illa behandlad att han tillslut började skära sig i armarna och själv kalla sig för emo. Han fick heller aldrig något stöd från sina lärare, som snarare vände ryggen mot honom. Människors missuppfattningar och lärarnas avståndstagande är ett allvarigt (och farligt) misstag. Att elever bemöts av förakt och ignorans riskerar att undergräva självbilden och självkänslan hos dessa ungdomar.

(4) Hur ser deras vardag ut?

Den största kritiken möter ungdomarna utanför skolans väggar, som inte ovanligt baserar sig på överdrivna och stereotypiska bilder av emo, exempelvis att de skära sig själva eller är ständigt deprimerade. Emo används därför som ett skällsord av andra och som ett interskämt in den egna gruppen. Något entydigt förslag om en lösning på problemet med omgivningens missuppfattningar infinner sig inte hos respondenterna. Ett ökat intresse för emo-kulturen och att sprida mer kunskap om dess egentliga innebörd är de förslag som upplevs mest tillämpliga.

Bilaga 3 – Utskrift av etiska regler

Detta är den utskrift som tilldelats intervjupersonerna angående de etiska reglerna som gäller vid en intervju.

Intervju om ungdomskulturen emo

Mikael Cederbom | Statsvetenskapliga institutionen vid GÖTEBORGS UNIVERSITET | VT 2009

Bra att veta för dig som blir intervjuad:

- Intervjun är frivillig. Du har rätt att avbryta intervjun om Du så önskar.
- Du tvingas inte svara på några frågor och kan därför avstå att svara om Du vill.
- Du förblir anonym.
- Den som intervjuar har tystnadsplikt.
- Ingen mer än Du själv ska ha möjlighet att känna igen dig i den färdiga rapporten.
- Det finns inga svar för denna intervju som är rätt eller fel – utan jag är intresserad av Dina egna åsikter och tankar.
- Om Du tycker att frågorna är otydliga eller undrar över något så tveka inte att fråga.
- Ta den tid Du behöver för att svara på frågorna.
- Svara gärna utförligt.
- Jag kommer att spela in intervjun. Det inspelade materialet kommer endast att användas och lyssnas av den som intervjuar, om inte annat har överrenskommit.
- Var vänlig och stäng av Din mobiltelefon för att undvika att intervjuprocessen blir avbruten.
- Intervjun tar cirka en timme.

Bilaga 4 – Urvalsfrågor till intervjuguiden

Innan jag började med intervjuerna så krävdes en intervjuguide. Trost föreslår att man inte skriver direkta frågor, utan istället ett fåtal frågeområden (2007:53). Personligen anser jag detta för otydligt och risken ligger i att man som mindre erkänd intervjuare inte ställer samma frågor till alla sina intervjupersoner. Jag har ställt frågorna i den ordning som varit mest lämpad för respektive intervju, och givetvis ställt följdfrågor som anpassats för respektive intervjusituation (som inte finns med i intervjuguiden). Frågorna har dessutom anpassats utifrån de situationer som intervjupersonen tidigare (och inte längre) identifierat sig som emo. Nedan följer **frågorna från intervjuguiden**, därefter dess relevans som kopplats till undersökningens syfte och frågeställningar.

(1) När stötte du på emo för första gången? Detta är en viktig fråga för att veta hur han/hon har närmat sig denna ungdomskultur. Är det exempelvis via Internet och/eller kompisar? Detta ger oss också en ledtråd till hur han eller hon tidigare valt att se på fenomenet emo.

(2) När blev du emo? Under vilken ungdomsperiod träder man in i denna identitet och under vilka omständigheter?

(3) Vad anser Du definierar att man är emo? Denna fråga hjälper mig att komma åt personen självbild, samt hur han eller hon själv väljer att se denna livsstil.

(4) Vilka är Dina intressen? Denna fråga avslöjar vilka stilar, smaker och ideal kan personen tänkas ha.

(5) Hur ser en vanlig skoldag ut för Dig? Frågan gör att jag kan närma mig hur personens situation i skolan ser ut.

(6) Hur blir Du bemött av andra lärare och klasskamrater i skolan? Upplever de exempelvis att de blir behandlade på något särskilt sätt gentemot de andra eleverna i skolan? Blir de exempelvis trakasserade för sitt utseende?

(7) Vilka fördelar upplever Du finns med att vara emo? Med hjälp av denna fråga kan jag närma mig frågan om varför man väljer att identifiera sig som emo trots motgångarna. Varför väljer de livsstilen emo och inte någon annan?

(8) Vilka nackdelar upplever Du finns med att vara emo? Vilka negativa påtryckningar upplever ungdomarna att det finns med att identifiera sig som emo?

(9) Vilka missuppfattningar tycker Du att andra har om emo? Stämmer det exempelvis att alla som identifierar sig som emo också är deprimerade eller är detta en missuppfattning utifrån?

(10) Tror Du att det finns någon lösning för att få andra personer att förstå er bättre? Finns det någon lösning för att få människor att släppa de stereotyper, missuppfattningar och rykten som finns om ungdomskulturen emo?

Bilaga 5 – Analystabell

Analystabellen som baserar sig på intervjumaterialet.

	Första gången	När blev emo?	Definierar	Intressen	Vanlig skoldag	Bemött	Fördelar	Nackdelar	Missuppfattningar	Lösning	Övrigt
Johanna	Någon i skolan.	2007 i ettan på gymnasiet.	Emo var en mask. Musiken, men utseendet hänger ihop och signalerar vilken musik man lyssnar på.	Komisar, pojkvän, tv-spel, promenader. Skiljer sig dock inte i förhållande till när jag var emo.	Uppmärksammas mer. För lärarna var jag som vem som helst.	Skällsord. Mest kritiska och taskiga på internet. Kompisarna bryr sig inte hur jag ser ut. Mest folk på stan som titade. Dock sällan.	Useendet och att kunna identifiera sig med banden. För att jag var osäker i mig själv så gjorde jag mig bakom mycket smink.	Varma kläder. Folk kommer alltid att titta på en och ha fördomar oavsett om man är emo eller inte.	Svart hår. Säger man är emo när man är ledsen eller klagar över någonting. Kan inte vara emo för en stund.	Om intresserade av hur folk mår så bör de lära känna dem.	Inga emo-kompisar. Fastnade för musiken då hon kände igen sig i dem. Sminkade sig så som banden gjorde. "x" i sitt namn. Forts är som emo, var det själv tidigare.
Magnus	8-9 år gammal, av klasskamraterna.	Var det mellan ettan till nian i grundskolan. Blev definierad som emo av klasskamraterna.	Emo finns inte egentligen, utan är bara något som media gjort starkt. Emosar kan vara både ledsna och glada. Det beror på hur man är som människa.	Ljud och musik.	Grundskolan var katastrof. Gymnasiet mycket bättre.	Lärarna på grundskolan kunde vara chockade och skräckslagna, någon som man undviker. Och eleverna hackade på en för att man var annorlunda.	Då har man sin egna lilla värld.	Att människor går på en hela tiden. Att man anses ful, och inte är värld som människa.	Skar sig, vem som helst kan skära sig. Att emo är ensamma, osociala, e med sig själva ofta, pratar med sig själva ofta.	Vuxna svårt eftersom de redan uppträvar emo som dåligt. Lättare med de yngre i grundskolan, och att ge inro om vad det betyder. Livskunskap.	Inga emo-kompisar. Valde emo för att han var osäker på sig själv. Slutade vara emo för att försöka lämna det negativa bakom sig.
Anja	Ser i sexan. Hörde det av storasyster och kompisar.	Mellan sexan och sjuan och var det ett långt tag.	Käldstilen. Visar sina känslor, glad som ledsen.	Själva shoppa, lyssna på musik, gå på spelningar och festivaler. Spelar gitarr och sjunger i eget band.	Normalt.	Drog till sig mer uppmärksamhet. Vissa tyckte man var cool.	Man är cool. Roligt om folk känner igen en och tycker man ser bra ut.	Att folk skrifer taskiga kommentarer efter en.	Att alla emosar är ledarna. Skar sig. Att man siter på emo-trappan och skar sig!	Prata med folk.	Inga emo-kompisar. Valde emo för att det var snygt. Var fortis innan man kände inte att det passade.
Emily & Stina	Sommaren innan gymnasiet. Internet.	Ettan gymnasiet. Slutade pga av sina pojkvänner. Sämt tröttnade på emo-stilen. Man hade haft sin period.	Musiken och käldstilen. Ett sätt att provocera sina föräldrar.	Internet, musik, chatta, bildböcker. Musik och photoshop.	Ingen skillnad mot tidigare.	Inget särskilt.	Skrämmer fortisar. Uppmärksamhet. Snygg klädstil.	Uppmärksamhet. Folk blir provocerade. Skällsord. Att man inte blir accepterad av sitt utseende överallt.	Att man siter på My chemical romance.	Ge tester så folk får veta mer. Föräldrarna behöver hänga med vad det innebär.	Inga emo-kompisar. De var båda emo men umgicks inte utanför skolan. Redbeckas pojkvän var jätte emo. Skrev med "w, z". E man forts vill man inte vara emo och vise versa. Man skämtar också själva med att man skar sig för att man är emo.
Diana & KICKI	12 och 15 år.	13 år.	Lyssnar på emo-musik. Käldstilen hör till men är inte det som prioriteras först.	Datom, foto, skriva, blogga.	Är med kompis och umgås mycket på rasterna.	Bättre på gymnasiet än i nian. Bryr sig inte lika mycket hur man ser ut på gymnasiet.	Samma som bra överrens med dem man känner igen sig i.	Folk tror att man skar sig, super och röker. Får konsiga kommentarer på stan, och folk tittar snett.	Skar sig och är ledsen.	Tor inte det finns någon direkt lösning.	Har emo-kompisar. Fast på avstånd. Tror de kommer sluta vara emo efter ett tag. Det är en tonårsperiod.

Bilaga 6 – Emo-annons

A4-annons som har satts upp på 7 olika skolor runt om i centrala Göteborg.

Emo?

den 30 mars 2009

Identifierar Du dig själv som emo?

Och är Du intresserad av att berätta hur Din livsstil ser ut?

Nu har Du möjlighet att få berätta om Dina tankar och åsikter om vad det innebär att vara emo.

Ta chansen att bli intervjuad i en av Nordens första studier om emo.

Hör av Dig snarast möjligast till mig på mail-adressen:

mikael.cederbom@student.gu.se

eller gå in på webbsidan:

<http://hem.bredband.net/iamemo>

Samhällsvetenskapliga institutionen vid
GÖTEBORGS UNIVERSITET

Bilaga 7 – Webbsida

Webbsidan som lagts upp på internet i samband med annonseringen.

